INLEIDING

Op woensdag 6 december 2023 is de decembercirculaire 2023 door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties digitaal beschikbaar gesteld. De circulaire biedt nieuwe inzichten in de ontwikkelingen van het Gemeentefonds.

In dit voorstel worden de uitkomsten van de decembercirculaire 2023 per onderdeel afgezet tegen de uitkomsten van de septembercirculaire 2023. De uitkomsten voor begrotingsjaar 2023 kunnen niet meer in de begroting worden verwerkt en leiden (met een uitzondering) tot een voordeel in de jaarrekening 2023.

In hoofdstuk 1 lichten we de middelen die we ontvangen uit het gemeentefonds toe. We starten met de algemene uitkering en gaan verder met de integratie- en decentralisatie-uitkeringen en de integratie-uitkering Sociaal Domein. Per onderdeel geven we een analyse van het verschil met de septembercirculaire 2023 en geven aan hoe de middelen worden ingezet. Deze circulaire heeft geen gevolgen voor het structurele meerjarenbeeld.

HOOFDSTUK 1 OPBOUW EN INZET DECEMBERCIRCULAIRE 2023

In totaal zijn de uitkomsten van de decembercirculaire als volgt:

TOTAAL EFFECT CIRCULAIRE *(bedragen x € 1.000, plus is voordeel)*	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Decembercirculaire 2023	132.328	136.186	135.208	125.590	126.813
Septembercirculaire 2023	128.319	135.528	135.208	125.590	126.813
Verschil	**4.009**	**658**	**0**	**0**	**0**

Hieronder geven we toelichting op de verschillen, opgesplitst naar algemene uitkering, de integratie- en decentralisatie-uitkeringen en de integratie-uitkering sociaal domein.

1.1 Algemene Uitkering

Ten opzichte van de septembercirculaire 2023 constateren wij bij de algemene uitkering de volgende mutaties:

Algemene Uitkering *(bedragen x € 1.000, plus is voordeel)*	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Decembercirculaire 2023	119.148	127.132	126.444	117.060	118.797
Septembercirculaire 2023	118.300	126.474	126.444	117.060	118.737
Verschil	**848**	**658**	**0**	**0**	**0**

Voor de toelichting op dit verschil maken we een onderscheid tussen basis- en taakmutaties. Basismutaties zijn in principe vrij besteedbaar, bij taakmutaties

ontvangen we extra middelen voor een specifieke beleidsintensivering. Per taakmutatie maken we de afweging of we tegenover de extra middelen ook extra kosten voor inzet gaan begroten.

Algemene Uitkering *(bedragen x € 1.000, plus is voordeel)*	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Uitkeringsbasis (factor)	-661	-760			
Hoeveelheidsverschillen	1.493	1.323			
Verdeelreserve (factor)		95			
Taakmutaties	16				
Mutatie Algemene Uitkering	**848**	**658**	**0**	**0**	**0**

Basismutaties
De uitkeringsfactor daalt in 2023 met 7 punten en in 2024 met 8 punten. Deze bijstellingen worden veroorzaakt door de actualisatie van de maatstaf huishoudens met een laag inkomen met drempel. Het betreft voor deze maatstaf een stijging van de aantallen, waarvoor de uitkeringsfactor neerwaarts bijgesteld wordt, zodat het totaal uit te keren bedrag macro gelijk blijft. De verhouding tussen de daling van de uitkeringsfactor en de stijging van de aantallen van de maatstaf huishuishoudens met een laag inkomen met drempel pakt voor onze gemeente gunstig uit.

De uitkeringsfactor stijgt in 2024 met een punt in verband met het uitkeren van de verdeelreserve.

Taakmutaties
Deze circulaire bevat een zeer beperkt aantal kleinere taakmutaties (max. € 4.000 per mutatie). Deze lichten we niet toe.

We gaan voorstellen zowel de basis- als de taakmutaties in de jaren 2023 en 2024 ten gunste van het jaarrekeningsaldo 2023 dan wel de begrotingsruimte 2024 te brengen.

1.2 Integratie- en decentralisatie uitkeringen
De integratie- en decentralisatie uitkeringen verwerken we in principe neutraal in onze begroting. Op totaalniveau verhouden de integratie- en decentralisatie uitkeringen zich in de decembercirculaire 2023 ten opzichte van de septembercirculaire 2023 als volgt:

IU/DU *(bedragen x € 1.000, plus is voordeel)*	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Decembercirculaire 2023	4.074	725	709	709	666
Septembercirculaire 2023	913	725	709	709	666
Verschil	**3.161**	**0**	**0**	**0**	**0**

Ten opzichte van de septembercirculaire is sprake van € 3,161 mln. meer middelen in 2023. Van vijf decentralisatieuitkeringen hebben de mutaties een omvang van meer dan € 50.000. We benoemen deze uitkeringen en geven aan hoe en of deze middelen ingezet gaan worden of reeds zijn ingezet. Feitelijke besluitvorming hierover vindt plaats in de reguliere P&C-cyclus bij vaststelling van de eerste bestuursrapportage 2024 en de (resultaatbestemming bij de) jaarstukken 2023.

- *Energietoeslag*
  De grootste mutatie betreft de decentralisatie-uitkering Energietoeslag. Gemeenten ontvangen in 2023 eenmalig € 867,5 miljoen om mensen met een laag inkomen te ondersteunen bij het voldoen van de energierekening. Voor onze gemeente € 2,345 mln.
  Deze middelen zijn met vaststelling van de laatste financiële rapportage 2023 al verwerkt in de begroting 2023.

- *Invoeringskosten Omgevingswet*
  Voor het bereiken van de doelen van de Omgevingswet ontvangen de partijen in 2023 € 103 miljoen, zodat ze in hun transitie kunnen zorgdragen dat ze aangesloten, geoefend en ingeregeld zijn en voldoen aan de in de Omgevingswet gestelde eisen. Onze gemeente ontvangt € 0,552 mln.
  We stellen voor om deze middelen via resultaatbestemming van het jaarrekeningsaldo 2023 beschikbaar te stellen in het jaar 2024.

- *Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak*
  Deze decentralisatie-uitkering is een bijdrage in de gemaakte kosten vanuit gemeenten voor hun bijdrage aan gebiedsprogramma's in 2023. De bijdrage aan gemeenten bedraagt in totaal € 10 miljoen, € 80.000 voor de gemeente Westerkwartier.
  We stellen voor om deze middelen vrij te laten vallen ten gunste van het resultaat.

- *Behoud sociale voorzieningen Groningen*
  Conform de motie van het lid Nijboer c.s. stelt het kabinet, vooruitlopend op de bredere generatielange sociale agenda, financiële middelen beschikbaar op het gebied van leefbaarheid aan vier gemeentes in het aardbevingsgebied. Gemeente Westerkwartier ontvangt € 77.000. Dit met als doel om de brede welvaart te bevorderen, onder andere door het voorkomen van verdere verdwijning van sociale voorzieningen, in het kader van de Sociale Agenda zoals omschreven in Nij Begun. Binnen Gemeente Westerkwartier is het voorstel om dit in te zetten voor Biblionet (€ 45.000) en Curringerherveld (€ 32.000). Dit conform de aanvraag voor deze middelen.*We stellen voor om deze bedragen via resultaatbestemming beschikbaar te stellen in het jaar 2024 voor Biblionet (€ 45.000) en Curringherveld (€ 32.000). Dit conform de aanvraag voor deze middelen.*

- *Meerkosten Oekraïne sociaal domein*
  Het rijk stelt extra middelen beschikbaar ter compensatie van de extra kosten die gemeenten maken voor de zorg en ondersteuning van Oekraïense ontheemden vanuit de Wmo 2015, Jeugdwet, Jeugdgezondheidszorg en het rijksvaccinatieprogramma. Voor het jaar 2023 ontvangt Gemeente Westerkwartier € 93.000. Aangezien de gemeentelijke budgetten aan de lastenkant, waar nodig, al zijn geactualiseerd bij de bestuursrapportages, kunnen deze middelen vrijvallen.
  We stellen voor om deze middelen vrij te laten vallen ten gunste van het resultaat.

1.3 Integratie-uitkering sociaal domein

De integratie-uitkering sociaal domein is een uitkering bestemd voor diverse deeltaken binnen het sociaal domein. Er is geen mutatie ten opzichte van de septembercirculaire.

HOOFDSTUK 2 EFFECT MEERJARENBEELD MIDDELEN DECEMBERCIRCULAIRE 2023

In dit hoofdstuk gaan we in op de inzet van de middelen uit de decembercirculaire. Tegenover extra baten kunnen ook extra lasten staan. In de circulaire zijn meer middelen voor diverse doeleinden opgenomen. We stellen voor een deel van deze middelen te labelen. Het bedrag dat niet wordt gelabeld heeft een effect op de saldi voor de jaren 2023 en 2024.
Uitgangspunt hierbij is, dat de extra baten ten gunste van het meerjarenbeeld worden gebracht, tenzij... Extra middelen zijn in de basis vrij besteedbaar. Tenzij er voorstellen voor de inzet aan ten grondslag liggen of, dat de inzet van de middelen onontkoombaar is brengen we deze ten gunste van het meerjarenbeeld.

Als we bovenstaand toepassen op de gemeentefondsuitkering dan komen we tot het volgende overzicht

Ruimte meerjarenbeeld *(bedragen x € 1.000, plus is voordeel)*	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Effect decembercirculaire 2023	4.009	658			
Inzet decentralisatie-uitkering energietoeslag in 2023 *(in 2023 al begroot)*	2.345				
Inzet overige decentralisatie-uitkeringen in 2024 *(via resultaatbestemming)*	629				
Ruimte voor meerjarenbeeld	**1.035**	**658**	**0**	**0**	**0**

Verwerking van de voorstellen volgt in de eerste bestuursrapportage 2024 en bij de jaarstukken 2023.

De decembercirculaire 2023 heeft geen effect op het structurele meerjarenbeeld.